

Social Action – and Circles of Responsibility

Rabbi Dov Linzer, YCT Rabbinical School

A. Social Justice, not only Direct Service

1. Deuteronomy 16:18-20

18. Judges and officers shall you appoint in all your gates, which the Lord your God gives you, throughout your tribes; and they shall judge the people with just judgment.

19. You shall not pervert judgment; you shall not respect persons, nor take a bribe; for a bribe blinds the eyes of the wise, and perverts the words of the righteous.

20. Justice, only justice shall you pursue, that you may live, and inherit the land which the Lord your God gives you.

דברים פרק טז

(יה) שפטים ושטרנים תתן לך בכל שעריך אשר ה' א-להיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק: (יט) לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: (כ) צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' א-להיך נתן לך

2. Mishnah Peah, 8:7

One must not give the wandering poor man less than a loaf worth a *pondion* at a time when four se'ahs [of wheat cost] one sela'. If he spends the night [at a place], one must give him the cost of what he needs for a night. If he stays over the Sabbath he is given food for three meals.

He who has the means for two meals, must not accept anything from the charity dish; and if he has for fourteen meals, he may not accept any support from the communal fund.

The communal fund is collected by two and distributed by three people.

משנה מסכת פאה פרק ח משנה ז'

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה שבת נותנין לו מזון שלש סעודות

מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי מזון ארבע עשרה סעודות לא יטול מן הקופה

והקופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה:

B. Universalism or Particularism?

3. Breishit Rabbath, Chapter 24

Ben Azai says "This is the book of the generations of Adam" this is a greater principle than that...that you should not say, "Since I have been degraded, my friend can be degraded along with me; since I have been cursed, let my friend be cursed with me." Says R. Tanchuma: If you act in this way, know whom you are degrading, "In the image of God He made him." (Gen. 5:1).

בראשית רבה פרשה כד ד"ה ז' ר' תנחומא

בן עזאי אומר זה ספר תולדות אדם (בראשית ה) זה כלל גדול בתורה, ר"ע אומר (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה, שלא תאמר הואיל ונתבזיתי יתבזה חברי עמי הואיל ונתקללתי יתקלל חברי עמי, א"ר תנחומא אם עשית כן דע למי אתה מבוזה, בדמות אלהים עשה אותו.

4. Deuteronomy 23:20-21

20. You shall not lend upon interest to your brother; interest of money, interest of foodstuff, interest of any thing that is lent upon interest;

21. To a stranger you may lend upon interest; but to your brother you shall not lend upon interest; that the Lord your God may bless you in all that you set your hand to in the land where you are entering to possess.

דברים פרק כג:כ"א

(כ) לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אכל נשך כל דבר אשר ישך:

(כא) לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך למען יברכך ה' א-לוהך בכל משלח ידך על הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה:

5. Deuteronomy 15:7

If there is among you a poor man of one of your brothers inside any of your gates in your land which the Lord your God gives you, you shall not harden your heart, nor shut your hand from your poor brother

דברים ט"ו:ז

כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר ה' א-להיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחריך האביון

6. Ruth 2:10

Then she fell on her face, and bowed herself to the ground, and said to him, Why have I found favor in your eyes, that you should take notice of me, seeing that I am a stranger?

רות פרק ב פסוק י

ותפל על פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה

7. Exodus 22:20; 23:9

22:20 You shall not wrong a stranger, nor oppress him; for you were strangers in the land of Egypt

שמות כב:כ; כ"ג:ט

כ"ב:כ וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים

23:9 Also you shall not oppress a stranger; for you know the heart of a stranger, seeing you were strangers in the land of Egypt.

כ"ג:ט וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים

8. Nehama Leibowitz, Introduction to Shemot

[T]he reason for the Egyptian exile, the persecution and the suffering of bondage accompanying the birth of the Jewish people prior to the giving of the Torah and their entering into the Promised Land, was, that they themselves should experience the taste of slavery and humiliation. They were to be made to realize just what it felt like to be subjected to the violence and domination of man by man.... [T]he redemption from Egypt serve as a spur for a religious duty; that imposed upon every Jew to redeem his fellow-being from the slavery he had been reduced to for lack of means. This duty too is motivated in the Torah by the Almighty's rescuing his people from Egypt: א-להיכם אני ה' א-להיכם

C. Circles of Responsibility

9. Critique of Ramban to Rambam's Book of Mitzvot, Positive Mitzvot Omitted, no. 15

That we are commanded to sustain the life of the resident-alien (*ger toshav*), and to save him from harm. If he was drowning in a river, or a building collapsed on him, we must endeavor to save him with all of our effort. And if he were sick, we should involve ourselves in his medical treatment...

And this is the intent of the verse: "And if your brother falters, and his hand slips with you, you should strengthen him, a resident-stranger (*ger toshav*) and he should live with you. Similarly the Talmud states: "You are obligated to sustain the life of a resident-alien, but you are not obligated to do so for a heathen." (Pesachim 21b).

השגות הרמב"ן לספר המצוות שכחת העשין, מצוה ט"ז

שנצטוינו להחיות גר תושב להציל לו מרעתו שאם היה טובע בנהר או נפל עליו הגל שבכל כחנו נטרח בהצלתו ואם היה חולה נתעסק ברפואתו...

והוא אמרו ית' (פ' בהר) וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך. ומאמרם בתלמוד (פסחי' כא ב, ע"ז כ א, חולין קיד ב) גר אתה מצווה עליו להחיותו גוי אין אתה מצווה עליו להחיותו.

10. Babylonian Talmud, Avoda Zara 64b

Who is a *ger toshav*? Any [Gentile] who takes upon himself in the presence of three *haverim* not to worship idols. Such is the statement of R. Meir;

But the Sages declare: Any [Gentile] who takes upon himself the seven precepts which the sons of Noah undertook;

Others maintain: These do not come within the category of a *ger toshav*; but who is a *ger toshav*? A proselyte who eats of animals not ritually slaughtered, i.e., he took upon himself to observe all the precepts mentioned in the Torah apart from the prohibition of [eating the flesh of] animals not ritually slaughtered

מסכת עבודה זרה (ד:ס)

איזהו גר תושב? כל שקיבל עליו בפני ג' חברים שלא לעבוד עבודת כוכבים, דברי ר"מ

וחכ"א: כל שקיבל עליו שבע מצות שקבלו עליהם בני נח

אחרים אומרים: אלו לא באו לכלל גר תושב, אלא איזהו גר תושב? זה גר אוכל נבילות שקבל עליו לקיים כל מצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות

11. Tosefta, Gittin, 3:13-14

[3] A city that has in it Jews and non-Jews, the charity-collectors collect from Jews and non-Jews [alike], for the sake of ways-of-peace. They provide food to the poor of the non-Jews with the poor of the Jews for the sake of ways-of-peace.

[14] They [i.e., Jews] eulogize and bury the dead of non-Jews because of ways-of-peace, and they console the mourners of non-Jews because of ways-of-peace.

תוספתא מסכת גיטין (ליברמן) פרק ג

[ג] עיר שיש בה ישראל וגוים הפרנסין גובין מישראל ומגוים מפני דרכי שלום מפרנסין עניי גוים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום

[יד] מספדין וקוברין מיתי גוים מפני דרכי שלום מנחמין אבילי גוים מפני דרכי שלום

12. Rambam, Laws of Kings, 10:12

And it would appear to me that we act towards a resident-alien with courtesy and acts of lovingkindness as we do with a Jew, for behold we are command to sustain their lives, as it says, "To the resident-alien who is in your gates you should give it and he should eat." And when our Sages said that we do not repeat words of peace to them – they were referring to [regular] non-Jews, not to the resident-alien.

Even regarding the non-Jew, our Sages have commanded us to visit their sick and to bury their dead alongside the Jewish dead, and to feed their poor amongst the Jewish poor, because of ways-of-peace. Behold the verse says, "God is good to all and His compassion is on all of his creatures." And it says, "Her [the Torah's] ways are ways of pleasantness and all of its paths are peace."

רמב"ם הלכות מלכים פרק י"ב

וכן יראה לי שנוהגין עם גרי תושב בדרך ארץ וגמילות חסדים כישאל, שהרי אנו מצווין להחיותן שנאמר לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה, וזה שאמרו חכמים אין כופלין להן שלום בגויים לא בגר תושב

אפילו הגויים צוו חכמים לבקר חוליהם, ולקבור מתיהם עם מתי ישראל, ולפרנס עניהם בכלל עניי ישראל, מפני דרכי שלום, הרי נאמר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, ונאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

13. Babylonian Talmud, Baba Mezia, 71a

R. Joseph taught: "If thou lend money to any of my people that is poor by thee:" [this teaches, if the choice lies between] my people and a foreigner, 'my people' has preference; the poor or the rich — the 'poor' takes precedence; thy poor [sc. thy relatives] and the [general] poor of thy town — thy poor come first; the poor of thy city and the poor of another town — the poor of thine own town have prior rights.

תלמוד בבלי, בבא מציעא [עא].

דתני רב יוסף: +שמות כ"ב+ אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, עמי ונכרי - עמי קודם, עני ועשיר - עני קודם, ענייך ועניי עירך - ענייך קודמין, עניי עירך ועניי עיר אחרת - עניי עירך קודמין.

The Master said: '[If the choice lies between] my people and a foreigner — "my people" has preference.' But is it not obvious? — R. Nahman answered: Huna told me it means that even if [money is lent] to the foreigner on interest, and to the Israelite without [the latter should take precedence].

14. Meiri, Baba Mezia, 71a

A Jew and a non-Jew who come to borrow money from a Jew, and it is impossible to lend to both of them, it is a mitzvah to lend first to the Jew, without charging interest, and not to the non-Jew, although one could charge him interest. Nevertheless, there is a mitzvah- and ethical-quality to lend to the non-Jew, albeit with interest – since he came before you to borrow, you should not turn him away empty-handed. However, you are not obligated to lend him without interest.

There are those who explain that this is what our rabbis intended when they said: "'To the non-Jew though may lend with interest' – this is a positive mitzvah"... that there is a mitzvah element in lending to a non-Jew, albeit that one is entitled to do so with charging interest, and that we should not abandon him completely. This is also intended in their statement: "'If you lend money to My people' – My people and a non-Jew, My people take precedence"... from this we see that even a non-Jew is included [in the mitzvah] of the verse, but that to lend to the Jew without interest takes precedence over lending to him even with interest, and that the non-Jew is not entitled to take precedence. Nevertheless, even he is included in the mitzvah and ethical obligation.

15. Tosefta Baba Mezia, chapter 11

[33] A well-spring that belongs to one city – if they must choose between themselves and others, they come before others. If the choice is between others and their own cattle, the lives of others take precedence over their own cattle. Rabbi Yossi says: 'Their cattle take precedence over the lives of others.'

[34] If the choice is between their cattle and the cattle of others, their cattle take precedence over the cattle of others.

[35] If the choice is between others and their own laundry, the lives of others take precedence over their laundry. Rabbi Yossi says, 'Their laundry takes precedence over the lives of others.'

(see also, Nedarim 80b)

16. Responsa Hatam Sofer, YD, 234

... Because all the prioritizing [in the list of who receives *tzedakah*, such as one's own poor over the poor of another city] only refer to who comes first, not to endanger lives, God forbid! Thus, if two people have equal needs, that they both need to sustain their lives with meager bread and measured water, in such a case we will say that this one comes before that one. But if the people of Jerusalem

אמר מר: עמי ונכרי עמי קודם פשיטא! -
אמר רב נחמן אמר לי הונא: לא נצרכא
דאפילו לנכרי ברביית ולישראל בחנם.

המאירי על מסכת בבא מציעא עא/א

ישראל וגוי שבאו ללות מישראל ואי
אפשר לו לקיים את שתייהן מצוה
להקדים לישראל בחנם ולא לגוי בשכר
ומ"מ אף לגוי בשכר יש בו צד מצוה
ומוסר הואיל ובה לפניך אל תשיבהו
ריקם אלא שמ"מ לא נצטוית בו להלות
בחנם

ויש מפרשים שזו כונו חכמים באמרו
לנכרי תשיך זו מצות עשה... נכלל צד
מצוה בהלואתו מיהא בשכר ולא לנטשו
מכל וכל והוא שאמרו אם כסף תלוה את
עמי עמי וגוי עמי קודם ... הא למדת
שאף הגוי נרמז במקרא אלא שישראל
בתנם קודם לו אף בשכר ולא נאמר עליו
לשון קדימה אלא שאף הוא בכלל צד
מצוה ומוסר:

תוספתא בבא מציעא פרק יא

[לג] מעין של בני העיר הן ואחרים [הן]
קודמין לאחרים אחרים ובהמתן חיי
אחרים הן קודמין לבהמתן ר' יוסי או'
בהמתן קודמת לחיי אחרים

[לד] בהמתן ובהמת אחרים בהמתן
קודמת לבהמת אחרים

[לה] אחרים וכבוסתן חיי אחרים הן
קודמין לכבוסתן ור' יוסי או' כבוסתן
קודמת לחיי אחרים

(ע"ע נדרים (פ:))

שו"ת חתם סופר יו"ד ח"ב, סי' רלד

... דכל הקדימות אינם אלא להקדים ולא
לדחות נפשות ח"ו וע"כ אם שניהם שוים
שצריכים להחיות נפשם בלחם צר ומים
לחץ נאמר זה קודם אבל כשיש לאנשי
ירושלים אפי' רק לחם צר שוב אין להם
שום תביעה עד שיגיע לכל א' מעייר'

have their bare sustenance, they have no claim [to our *tzedakah* funds] until every single other city[‘s poor] has received equal support. Then, from whatever funds remain, we will attend to the poor’s need for clothing and similar matter, and in this area we will apply our list of who comes before whom, until they are all equally provided for in this area as well. And similarly in all matters, they never said to disregard a need (of one group), only to give priority [to one group over another within a specific area of needs].

האחרות ג"כ כשיעור הזה ושוב מהנותר
שיצטרכו למותרות וכסות וכדומה יש
הקדמה למוקדם עד שיהיה שווה בשה
בזה ג"כ וכן בכל מילי לא אמרו לדהות
אלא להקדים

17. *Encyclopedia of Jewish Medical Ethics, Avraham Steinberg, p. 46, "Allocation of Scarce Resources"*

Another Talmudic source is the case of *two towns with a single water supply*. According to one Talmudic opinion, the close town is allowed to use the water not only for drinking but even for washing laundry, to prevent disease in its inhabitants, even if it thereby deprives the other town of its necessary drinking water supply. Thus, society (i.e., the whole town) must take into account future needs and possible occurrences, even if it harms or interferes with present needs of other individuals, since societal needs are defined as situations of danger to lives in a much broader definition of the term as compared to individuals. However, according to some interpreters, the situation discussed in this Talmudic source relates to a condition where the inhabitants of the second town can get water from a distant well or can move to another location. Hence, the situation is not related to possible danger to life but rather to discomfort.

.....
Questions:

- Are we only obligated when “confronted” with cases of need and injustice? What does it mean to be confronted? How do we appropriately allocate our time and prioritize our efforts between Jewish and universal causes?
- How do we deal with the educational challenge of teaching morality and ethics as a religious mandate, although it lacks a distinctive Jewishness?
- How do we deal with the religious and educational challenge of making our social action uniquely Jewish? What does this mean beyond using sources to defend it? What types of guidelines, values, and priorities can we learn from Jewish sources? What if our social action runs against other Jewish values and mandates?

Appendix A.

Sefer HaBrit, II:13, "Love of Neighbors", R. Pinchas Eliyahu (Kabbalist, 18th Century, Vilna)

Chapter 5. Now, reason dictates that there rests on every person an absolute obligation to constantly attend to fairness and justice in the society of his species, in order that the society should survive. And he should be diligent to uphold these principles, to distance himself from injustice and from damaging any one of them, and to constantly be seeking out their welfare and their best interests, all of his days, for the sake of maintaining the covenant (*brit*) of the society, and the ropes that bind them, when he does the pleasant and appropriate acts that will give them, and derive from them, favor. Behold, it has been explained that reason dictates that this is an absolute obligation on every person, parties to the world covenant (*brit*), that reason dictates that he must grant goodness to one from whom he has received goodness and benefit...

Also, from another angle one is obligated based on reason – and that is, because great are the evils that humans perpetrate in this world, and the injuries and destructions that come through their hands, such as libel, robbery, theft, murder, duplicitous advice, and encroaching on property... And anyone who loves his fellow creatures, and wants to do good to them, because we are all human, will seek to minimize these damages...

Chapter 6. However, we must determine if we are obligated in these behaviors also based on nature, or not. We will say in response to this question, that if a person were to inspect his own soul and nature, he would find in himself an inclination and desire to do those acts that are seen as just and fair in the eyes of all people, to do good and to give to the other, to have compassion on the poor... to heal the sick... to share his knowledge with others... to benefit the other in all manners of benefit, from his efforts, his property, and his wisdom, and in every way that is in his ability to do so...

Chapter 7. However, we must determine if we are obligated in this matter from Scripture. We will say, that God has commanded his nation on this matter explicitly, and the Torah obligates us in this quite explicitly, as the verse states "You shall love you neighbor as yourself" (Lev. 19). And the intent is not only to love one's fellow Jew, for were this so it would say, "And you shall love your brother as yourself," as it states by lending with interest, "You shall not lend your brother with interest of money" (Deut. 23)... Rather, the intent is 'your neighbor' who is a human being, just as you are, and involves himself in the betterment of society, just as you do, and thus all nations are included... For, behold, the Sages did not exclude from 'your neighbor' in this verse of loving one's neighbor, those 'neighbors' among the nations, and they did not explicate anything (any limits) based on this term...

I also, in another place (chapter 11) have a way of explaining the verse, "Love your neighbor as yourself," according to the simple meaning of Scripture... that it is coming to exclude from love of one's neighbor the Seven Nations that lived at that time in the

[פרק ה'] מעתה השכל נותן שמוטל על כל אדם חוב גמור לשמור תמיד היושר וצדק בתוך חברת מינו כדי שיתקיים הקבוץ ויהיה שוקד על שמירתם להרחיק מעול ומהזיק לאחד מהם ולהיות דורש שלומם וטובתם כל הימים למען קיום ברית החברה ועבותות קשורם בעשותו מעשים נאותים וראויים להפיק להם ומהם רצון, הרי מבואר מצד השכל שזה הוא חוב גמור על כל אדם בעלי ברית עולם כי השכל מחייב להקביל בטובה למי שקבל ממנו טובה ותועלת...

גם מדרך אחר יחוייב זה מצד השכל והוא כי רבה רעת האדם בארץ והנזיקין וההשחתות הבאים על ידם כמו מלשינות גנבות גזלות רציחות עצות רעות והשגת גבול... וכל מי שאוהב את הבריות ומטיב להם ונפש כי תקרב בני האדם כלם ימעטו עליו אלה הנזיקין...

[פרק ו] אך לדעת אם אנו חייבים עליהם מצד הטבע אם לא, נאמר בתשובת זאת השאלה כי אם יבחון האדם בנפשו ובטבעו ימצא בעצמו נטיה וחפץ לעשות מעשים ישרים בעיני כל אדם להטיב ולהשפיע לזולתו, לחמול על דל... לרפאות החולה... לחלק מחכמתו לאחרים... להטיב לזולתו בכל מיני מיטב מכחו ומקנינו ומחכמתו וכל אשר ביכלתו....

[פרק ז] אמנם לדעת אם אנו חייבים עליה מן הכתוב, נאמר כי פקד ה' את עמו עליה מפורש והתורה מחייבת אותנו זאת באר היטב, כמה שכתוב ואהבת לרעך כמוך (ויקרא י"ט), ואין הכונה בו לישראל דוקא שאילו היה כן היה כתוב ואהבת לאחיד כמוך כמו שכתוב אצל רבית לא תשיך לאחיד נשך כסף (דברים כ"ג)... אבל הכונה בו לרעך שהוא אדם כמוך ועוסק ביישובו של עולם כמוך וכל האומות במשמע... שהרי חז"ל לא מעטו מרעך בפסוק זה אהבת רעים מן האומות ולא דרשו בו דבר...

גם הנה מקום אתי (במאמר זה פרק י"א) לפרש בו פסוק ואהבת לרעך כמוך לפי פשוטו של מקרא... אך בא למעט ולשלול מאהבת רעים שבעה האומות שישבו בימים ההם בארץ ישראל שהיו אכזרים זה על זה ולא היה בהם אהבת חברת מין האנושי, ולא די שלא היו עוסקים ביישובה של עולם אלא היו עוסקים

Land of Israel, who were cruel to one another, and they had no love of human society. It did not suffice that they did not involve themselves in the betterment of society, but they rather involved themselves in murder and robbery and adultery, the widow and the stranger they would murder... "For even their sons and their daughters they would burn in the fire to their gods."...

Chapter 8. However, we must determine if we are obligated in this matter from the tradition of the Sages, the transmitters of our tradition and Oral Law. We will say, that it is found explicitly in their words, and that is, "Rebbe (R. Yehudah HaNasi) says: What is the straight path that a person must choose? Any thing that is an honor to he who does it, and an honor to him from people." (Chapters of the Fathers, ch. 2). That is to say, that every action of human actions must be one which the person knows with clarity that it is fair and just, and that it is a thing that he can be happy about forever and never embarrassed about, because it will be to him an honor and a glory, and it will be desirous and good in the eyes of people, and dear to them, and it will be received for fame and glory and praise throughout the land... And when they say, "And an honor to him from people," and they did not say, "for his nation," their intent was *all* people, all the inhabitants of the earth, whether the people of his nation or of another nation. Similarly, it states, "Rabbi Akiva said: Dear is the human who was created in the image (of God)," (Chapters of the Fathers, ch. 3), the intent of the word 'human,' refers to all nations...

Our Sages have stated explicitly that there is no distinction regarding this matter under discussion between Jews and other people, as it states "A gem in the mouth of Abaye: 'A person should always act with abundance peace towards all people, even a non-Jew in the marketplace, so that he should be beloved above and find favor below and be well received by all creatures.' They said in the name of Rabban Yoachanan ben Zakkai that no person ever greeted him before he had greeted them, even a non-Jew in the marketplace." And in the beginning of the Sefer Hasidim (ch. 8), it states: "Here in Tzefat was Rabbi Yosef Sramasi the teacher of R. David ben Zimra, who would always be making peace between husband and wife, and one person and his neighbor, among the Jewish people. And even among the non-Jews he acted thusly. And he merited to see Elijah the Prophet."

Behold the Sages included the nations in the mitzvah of loving one's neighbor. And how great is their wisdom and how true is their teaching, for this matter is an obligation upon every person, to bring benefit to all creatures, on the basis of his being a person who is part of the world community and who receives benefit from the society of all human beings... Because all the nations have shaken hands... they have all become one society, and we have also been beneficiaries of this society. Thus, each person is obligated to act with every person and all the families of the Earth, with goodness and fairness and with fraternity... Behold it has been made clear that this obligation is incumbent upon us also from the tradition which is the Oral Law.

ברצוה וגנוב ונאוף אלמנה וגר יהרוגו... כי גם בניהם ובנותיהם ישרפו באש לאלהיהם...

[פרק ח] אבל לדעת אם אנו חייבים עליה מן המקובל מחז"ל מעתיקי השמועה ותורה שבעל פה, נאמר שנמצא מפורש כן בדבריהם, והוא, רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם (אבות פרק ב'), כלומר שכל מעשה ממעשי האדם צריך שיהיה מה שיוודע בברור שהוא יושר וצדק והוא דבר שישמח בו לעד ולא יבוש בו לנצח כי הוא לו לכבוד ולתפארת ויהיה מרוצה וטוב בעיני כל אדם והביב בעיניהם ומקובל לשם ולתפארת ולתהלה בכל הארץ... ובאמרו ותפארת לו מן האדם ולא אמר ותפארת לו מבני עמו כוונתו בזה כל בני אדם וכל יושבי תבל בין בני עמו ובין בני עם אחר, וככה הוא (בפרק ג' דאבות) מה שאמר רבי עקיבא חביב האדם שנברא בצלם שכוונתו במלת האדם על האומות...

ומפורש אמרו חז"ל שאין חלוק בדבר הזה אשר אנו מדברים במאמר הזה בין בני ישראל לבני עם אחר, כדגרסין (בפרק היה קורא) מרגלא בפומיה דאביי לעולם יהא אדם מרבה שלום עם כל אדם אפילו לעכו"ם בשוק כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה ומתקבל על הבריות, אמרו עליו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם אפילו עכו"ם בשוק, ובראשית ספר חרדים (פרק ח' בו) ז"ל, פה צפת היה הרב ר' יוסף סראמסי רבו של הרב ר' דוד בן זמרא שהיה משים שלום תמיד בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו בישראל ובין הגוים עשה זה ג"כ וזכה לראות את אליהו הנביא:

הרי כי חז"ל קרבו גוים וכללו אותם באהבת רעים, ומה רבו חכמתם ואמת משנתם כי הדבר הזה הוא חוב מוטל על כל אדם להפיק רצון כל הבריות מטעם היותו אדם מובלע בין אנשים ומקבל תועלת מחברת כל בני ש... כי כל העמים תקעו כף... יעשו כלם אגודה אחת וחברה אחת ובחברתם נרפא לנו ג"כ, ועל כן כל איש מחוייב להתנהג עם כל אדם וכל משפחות האדמה בטוב וביושר ובאחוה... הרי נתבאר שמוטל החוב הזה עלינו גם מן המקובל היא תורה שבע"פ ג"כ...